

Apstiprināta:

direktore _____ Vita Pinne

2018. gada 31. augustā

Ulbrokas Mūzikas un mākslas skola

(izglītības iestādes nosaukums)

Dziedāšana

(mācību priekšmeta nosaukums)

Mācību priekšmeta programma pieņemta metodiskās padomes 2018. gada 28. augusta sēdē, protokols Nr. 2.

Mācību priekšmeta programmu izstrādāja

Sabīne Balode

(vārds, uzvārds)

(paraksts)

Ulbrokas Mūzikas un mākslas skolas
profesionālās ievirzes izglītības programmas
VOKĀLĀ MŪZIKA – KORA KLASE
mācību priekšmeta DZIEDĀŠANA programma

I Mācību priekšmets DZIEDĀŠANA ir izglītības programmas būtiska sastāvdaļa kora klasē, jo ir katra topoša korista profesionālās izaugsmes veidotājs. Mācību priekšmets sniedz zināšanas un prasmi muzicēt vienam – kā solistam, kā arī kopā ar citiem – ansamblī un korī. Māca pazīt savu balsi aparātu kā instrumentu, attīstot tā dabīgo skanējumu visā krāšņumā, nenodarot tam pāri.

Priekšmets sniedz zināšanas un ieskatu dažādu laikmetu un stilu vokālajā mūzikā, kā arī izprast mūzikas izteiksmes līdzekļu lomu dziesmu satura atklāsmē.

II Mācību priekšmeta DZIEDĀŠANA apguves objekts

Mācību priekšmetu DZIEDĀŠANA apgūst profesionālās ievirzes izglītības programmas ietvaros. To apgūst visi kora klases izglītojamie, izņemot zēni, kuriem ir iestājusies akūta mutācija. Tā kā mācību priekšmetu apgūst izglītojamie ar ļoti atšķirīgiem balsi materiāliem un atšķirīgu sagatavotību, tātad darbam nepieciešama individuāla pieeja katram izglītojamam.

III Mērķi

Radīt stabilu pamatu kora darbībai un izaugsmei, atraisot katrā izglītojamā, neatkarīgi no balsi materiāla, spējas sekmīgi muzicēt korī, ansamblī, kā arī pieteikt sevi kā solistu. Sekmēt izglītojamā veidošanos par garīgi attīstītu, radošu personību. Radīt motivāciju izglītības turpināšanai profesionālās vidējās izglītības pakāpē. Darba pamatā ir individuāla pieeja katram izglītojamam atbilstoši balsi materiālam un muzikālām dotībām.

IV Uzdevumi

- Iemācīt izglītojamam dziedāt
- Apgūt pareizu priekšstatu par dziedātāja stāju, skaņas veidošanas pamatprincipiem, izpratni par balsi aparāta uzbūvi un pareizu lietošanu
- Elpa kā skaņas ierosinātāja un vadītāja
- Balsi reģistru atšķirību izlīdzināšana, rezonatori
- Muzikālās līnijas pamati – legato, kā arī iepazīstināt ar citiem štrihiem – non legato, staccato
- Elastīga un kvalitatīva partikulārā aparāta darbības attīstīšana (lūpas, žokļi, mēle...)
- Dikcija, artikulācija uz skaņas
- Balsi diapazona paplašināšana
- Balsi tehnisko varēšanu paplašināšana
- Sekmēt izglītojamā emocionālo un intelektuālo attīstību
- Atraisīt audzēkņi muzikalitāti un individuālās radošās spējas
- Attīstīt muzikālo dzirdi, atmiņu, ritma izjūtu
- Attīstīt muzikālo domāšanu
- Sniegt priekšstatu un attīstīt orientēšanos mūzikas žanros, stilos un komponistu daiļradē

V Apguves ilgums un apjoms

Mācību priekšmetu, atbilstoši mācību plānam, apgūst astoņus mācību gadus.

Mācību priekšmeta apgūšanai nepieciešamas 280 kontaktstundas - 1.-8. klasei 1 stunda (40 minūtes) nedēļā, kā arī patstāvīgā darba stundas, atbilstoši izglītojamā dotībām.

VI Mācību saturs

6.1. mācību priekšmeta sākumposmi:

- Iepazīšanās ar balss aparāta darbības principiem;
- Dabīgu un labskanīgu dziedāšanas iemaņu attīstīšana un veidošana;

6.2. mācību repertuāra apgūšana:

- 1. klasei Vingrinājumi – elpa, balss
Latviešu tautas dziesmas – ar pavadījumu un *a cappella*
Latviešu komponistu oriģināldziesmas
- 2. - 4. klasei Latviešu tautasdziesmas *a capella*
Latviešu tautasdziesmu apdares
Latviešu komponistu oriģināldziesmas
Cittautu dziesmas
Vingrinājumi
Vokalīzes – miniatūras, mazas formas
- 5.-8. klasei Izvērstas vokalīzes
Latviešu tautas dziesmas *a cappella*
Cittautu komponistu nelielas formas
Oriģināldziesmas
Latviešu komponistu (klasiķu) dziesmas
Krievu komponistu (klasiķu) dziesmas
Senā mūzika
Klasika

6.3. teorētiskās un praktiskās iemaņas:

- Prast orientēties nošu tekstā;
- Lasīšana no lapas;
- Patstāvīga skaņdarbu apgūšana
- Jāprot analizēt dziesmas mūzikas izteiksmes līdzekļus, pamatot to nozīmi dziesmas satura atklāsmē;
- Tēlaini izteikt dziesmas saturu

VII Pārbaudes formas, veidi un vērtēšanas kritēriji

Formas – praktiski produktīvā – programmas repertuāra izpildījums, atskaņošana, tehnisko prasmju pārbaude

Veidi – kārtējā pārbaude – sistemātiska informācijas vākšana par izglītojamā mācību sasniegumiem, ieskaite ar diferencētu vērtējumu, eksāmens, mācību koncerts, atklātais koncerts, konkurss, u.c.

Izglītojamā mācību sasniegumus vērtē salīdzinājumā ar plānotajiem rezultātiem, raksturojot mācību priekšmeta programmas vai tās daļas apguves līmeni.

Mācību priekšmeta vai tās daļas apguve tiek vērtēta ar atzīmi 10 ballu vērtējuma skalā

- augsts apguves līmenis: izcili – 10; teicami – 9;
- optimāls apguves līmenis: ļoti labi – 8; labi – 7; gandrīz labi – 6;
- vidējs apguves līmenis: viduvēji – 5; gandrīz viduvēji – 4;
- zems apguves līmenis: vāji – 3; ļoti vāji – 2; ļoti, ļoti vāji – 1.

Apguves līmenis	Vērtējums ballēs	Vērtējuma atšifrējums
Augsts	10 – izcili	Zināšanas pārsniedz mācību priekšmeta programmas prasības
	9 – teicami	Pilnā mērā apgūtas mācību priekšmeta zināšanu apguves prasības
	8 – ļoti labi	Pilnā mērā apgūtas mācību priekšmeta zināšanu apguves prasības, taču reizēm trūkst skaidrojuma pamatotības
Optimāls	7 – labi	Apgūtas mācību priekšmeta zināšanu apguves prasības, taču vienlaikus konstatējami atsevišķi nesvarīgi trūkumi
	6 – gandrīz labi	Apgūtas mācību priekšmeta zināšanu apguves prasības, taču atsevišķas zināšanas ir nepietiekami stabilas un pārliecinošas
	5 – viduvēji	Pamatvilcienos apgūtas mācību priekšmeta zināšanu apguves prasības, kaut arī konstatējama atsevišķu zināšanu nepietiekama stabilitāte un rezultativitāte
Vidējs	4 – gandrīz viduvēji	Pamatvilcienos apgūtas mācību priekšmeta zināšanu apguves prasības, tomēr konstatējama to nepilnīga pārvaldīšana un ievērojami trūkumi tajās
	3 – vāji	Zināšanas mācību priekšmetā ir apgūtas virspusēji
	2 – ļoti vāji	Apgūtas atsevišķas zināšanas, kopumā trūkst orientācijas tajās
Zems	1 – neapmierinoši	Nav vispār zināšanu mācību priekšmetā

Vērtēšanas komponenti	Vērtējums ballēs	Vērtējuma skaidrojums
Repertuāra atbilstība mācību priekšmeta programmām	3	Programmas sarežģītības pakāpe ir zema
	4 – 5	Sarežģītības pakāpe 50% skaņdarbiem ir zem vidējā
	6	Sarežģītības pakāpe skaņdarbiem ir vidēja
	7 – 8	Sarežģītības pakāpe atbilst klases prasībām
	9	Dažu skaņdarbu sarežģītības pakāpe pārsniedz izglītības programmas prasības
	10	Visu skaņdarbu sarežģītības pakāpe pārsniedz izglītības programmas prasības
Uzstāšanās kultūra (uzvedība, stāja, artistiskums)	3	Nepietiekama uzstāšanās kultūra
	4 – 5	Atsevišķos komponentos nepietiekama uzstāšanās kultūra
	6 – 7	Kopumā atbilstoša uzstāšanās kultūra, pietrūkst artistiskuma
	8 – 9	Uzstāšanās kultūra atbilst prasībām, piemīt brīvība un zināms artistisms
	10	Pārliecinoša, brīva, spilgta un artistiska uzstāšanās
Skaņdarbu atskaņojuma atbilstība komponista norādēm	3	Atskaņojums neatbilst komponista norādēm, daudz teksta kļūdu
	4	Atskaņojums daļēji atbilst komponista norādēm, ir dažas teksta kļūdas
	5 – 6	Atskaņojums kopumā atbilst komponista norādēm, bet pieļautas neprecizitātes

	7 – 8	Atskaņojums kopumā atbilst komponista norādņēm, vietām nedaudz formāls
	9 – 10	Atskaņojums kopumā atbilst komponista norādņēm, ir loģisks un pārlicinošs
Atskaņojuma tehniskais līmenis (temps, precizitāte, metroritms, štrihi, aparāts, artikulācija)	3	Tehniskais līmenis ir zems, vairāki tehnikas komponenti pielietoti nepareizi
	4	Tehniskais līmenis ir nepietiekams, daži tehnikas komponenti neprecīzi
	5 – 6	Tehniskais līmenis ir apmierinošs, ne visi tehniskie komponenti ir precīzi un pārlicinoši
	7	Tehniskais līmenis ir labs, tomēr dažu tehnisko komponentu kvalitāte ir nepietiekama
	8 – 9	Atskaņojuma viss tehniskais arsenāls tiek pielietots vispusīgi un sabalansēti
	10	Tehniskais līmenis ir augsts, tehnisko komponentu skaids, precīzs un pārlicinošs pielietojums ļauj pilnībā brīvi pievērsties mākslinieciskā satura atklāsmi
Atskaņojuma mākslinieciskais sniegums (saturis, tēls, forma, tembrs, dinamika, frāzējums, oriģinalitāte)	3	Sniegums nav atbilstošs saturam, komponentu pielietojums neprecīzs
	4	Sniegums ir nestabils, vairāki komponenti pielietoti aptuveni un neprecīzi
	5	Kopumā sniegums ir apmierinošs, tomēr dažu komponentu kvalitāte nav pietiekama
	6 – 7	Mākslinieciskās izteiksmes līdzekļi pielietoti skaidri un precīzi, bet sniegumā pietrūkst pārlicības
	8 – 9	Mākslinieciskais sniegums atbilst autora iecerei, ir skaidrs un precīzs
	10	Mākslinieciskais sniegums spilgts un brīvs, tiek piedāvāts savs oriģināls skatījums

VIII Repertuāra plāns

1. klase	jāapgūst	15-20 vienbalsīgas, dažāda rakstura dziesmas Tautasdziesmas a capella Oriģināldziesmas (atbilstoši izglītojamā balss diapazona un saturiskai izpratnei - E.Siliņš, S.Mence, A.Žilinskis, R.Kalsons, A.Altmanis, J.Lūsēns, u.c.)
2. klase	jāapgūst piemēri	15-20 dziesmas (gan a capella, gan ar pavadījumu) R.Kalsons DZIESMAS BĒRNIEM A.Žilinskis BĒRNU DZIESMAS
3. klase	jāapgūst	15-20 dziesmas (gan a capella, gan ar pavadījumu) Latviešu tautasdziesmas Cittautu dziesmas Vokalīzes Oriģināldziesmas (dažādu laikmetu un stilu)
4. klase	jāapgūst	15-20 dziesmas (gan a capella, gan ar pavadījumu) Latviešu komponistu oriģināldziesmas (R.Pauls, S.Mence, J.Porietis, J.Kaijaks, J.Lūsēns, J.Vītols, Alfr.Kalniņš, Em Melngailis)

5. klase	jāapgūst	Vokalīzes (Dž.Konkone, F.Abts) 10-15 dažāda rakstura dziesmas Latviešu un cittautu tautasdziesmas Klasiķu darbi (latviešu, krievu, rietumeiropas)
6. klase	jāapgūst	Vokalīzes 10-15 dažāda rakstura dziesmas Vokalīzes Latviešu tautasdziesmu apdares
7. klase	jāapgūst	Komponistu (klasiķu un romantiķu) dziesmas, ārijas 10-15 dažāda rakstura, tehniskas dziesmas Tehniskas vokalīzes Ārzemju komponistu dziesmas, ārijas, spiričuēli, u.c. Klasiķi, senā mūzika P.Plakida, J.Porieša, S.Mences, L.Garūtas oriģināldziesmas
8. klase	jāapgūst	10-15 dažāda rakstura, tehniskas dziesmas Dažādu komponistu ārijas Tautasdziesmu apdares Oriģināldziesmas

IX Mācību koncertu, ieskaitīšu, eksāmenu prasības

1. klase	I semestris	mācību koncerts ar ieskaitīti un neieskaitīti (1.t.dz. un dzejolis)
	II semestris	pārcelšanas eksāmens ar vērtējumu (2 dažāda rakstura dziesmas un 1.t.dz.)
2. klase	I semestris	tehniskā ieskaite (1.t.dz., dzejolis) mācību koncerts (2 dažāda rakstura dziesmas, 1. t.dz.)
	II semestris	Pārcelšanas eksāmens (2 dažāda rakstura dziesmas, 1.t.dz.)
3.-8. Klase	I semestris	tehniskā ieskaite (vokalīze, 1.t.dz., dzejolis) Mācību koncerts (2 dažāda rakstura dziesmas, 1.t.dz.)
	II semestris	tehniskā ieskaite (1.t.dz. kora priekšā) Pārcelšanas eksāmens* (2 dažāda rakstura dziesmas, 1.t.dz.) *Noslēguma eksāmens (8. klase)

Eksāmena prasības – divi dažāda rakstura un dažādu tautību komponistu skaņdarbi atbilstoši spējām, kā arī latviešu tautas dziesma *a cappella*.

Noslēguma eksāmena prasības:

jādzied no galvas:

- Latviešu tautas dziesma *a cappella*
- Divas dažāda rakstura mazās formas (viena no tām latviešu komponista oriģināldziesma)

- Ārija
- Dzejolis

Apliecināt vokālās iemaņas:

- dziedātāja stāja;
- elpošanas iemaņas;
- skaņveide;
- dikcija un artikulācija;
- diapazona atbilstība.

Jāprot ar balsi iekļauties kora ansablī: tembrāli, dinamiski; intonatīvi, ritmiski, harmoniski.

Dziedot solo, ansablī un korī ar balsi un attieksmi tēlaini izteikt dziesmas saturu.

Jāprot analizēt dziesmas mūzikas izteiksmes līdzekļus, pamatot to nozīmi dziesmas satura atklāsmē.

Mācību koncertos ieteicamo darbu autori:

Krājumi Bērnu mūzikas antoloģija (1-IV daļa)
 A.Altmaņa, R.Kalsona, A.Žilinska, J.Lūsēna, I.Kalniņa, R.Paula,
 Ģ.Ramana un citu komponistu dziesmu krājumi

Mūsdienu komponistu darbi

Komponisti klasiķi, romantiķi

Vokalīzes (Dž.Konkone, F.Abts, u.c.)

Dažādu tautu tautasdziesmas

Senā mūzika (Palestrīna, Verhelsts, u.c.)

Vērtējot izglītojamos mācību koncertos, ieskaitēs, pārceļšanas eksāmenos un citās pārbaudēs, pedagogi kopīgi cenšas novērtēt katra izglītojamā sniegumu, ņemot vērā gan iepriekšnosauktās prasības, gan mākslinieciskā priekšnesuma sniegumu, gan intonāciju, gan arī individuālo izaugsmi. Izaugsme ir īpaši svarīgs punkts, jo izglītojamie uzsāk mācības ar ļoti dažādiem balss materiāliem un dažādiem dotumiem, tāpēc noteikti jānovērtē arī izglītojamā centība un strādātgrība.